

Plenum

Torsdag 4.5.2017 kl. 16.00—17.31

2.3. Muntlig fråga om nedskärningarna i bostadsbidraget (Silvia Modig vänst)

Muntligt spörsmål MFT 65/2017 rd

Muntlig frågestund

Förste vice talman Mauri Pekkarinen: Nästa fråga, ledamot Modig.

Debatt

16.37 Silvia Modig vas: Arvoisa puhemies! Hallitus ilmoitti kehysriihen yhteydessä, että te aiotte leikata asumistuesta. Yhdeksi syyksi ilmoitettiin se, että tällä pystytään alentamaan vuokria. Asumistuen vaikutuksesta vuokrien kehitykseen ei voi vetää näin yksinkertaisia päätelmiä. Muun muassa Kelan tutkijoiden analyysit ja tilastot osoittavat, että vuokrat ovat nousseet myös niinä vuosina, kun asumistukea ei ole korotettu, tai silloin, kun indeksit ovat olleet jäädytettynä. Tämä leikkaus osuu kaikkein koviten pääkaupunkiseudulla korkeita vuokria pienistä asunnoista maksaviin eli niihin, joilla on jo nyt kaikkein vaikeinta taloudellisesti. Asumistuen leikkaus ei johda automaattiseen vuokrien laskuun, mutta siihen se johtaa varmasti, että yhä useampi joutuu turvautumaan toimeentulotukeen selvittääkseen asumiskustannuksistansa. Mihin perustuu, arvion hallitus, ajatus siitä, että tämä leikkaus automaattisesti alentaisi vuokria, ja kuinka tällä on ajateltu säästää rahaa, kun yhä useampi [Puhemies koputtaa] joutuu toimeentulotuen piiriin?

16.38 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Siihen on varauduttu, että yhä useampi joutuu toimeentulotuen varaan. Siihen on varauduttu tässä päätöksessä, jonka hallitus kehysriihessä linjasi. [Kari Uotila: Sekin on julkista rahaa!]

Asia 2: Meidän asumistukimenomme ovat voimaan tulleen, viime vaalikaudella uudistetun asumistukilain jälkeen kasvaneet; jos ne eivät nyt ihan eksponenttiin ole kasvaneet, niin kasvukäyrä on ollut kohtuullisen jyrkkä. On etsittävä toimenpiteitä, joilla tuota asumistukimenojen kasvukulmaa saadaan tyrehdytettyä. Se valmistelu, jota hallituksen piirissä on tehty, on päätynyt tähän ratkaisuun, että tulee toimintatapa — joka on muuten ollut Suomessa käytössä aikaisemminkin, tämä ei ole mikään uusi innovaatio eikä keksintö — jossa on tavoitteena osaltaan hillitä asumistukimenojen ihan liian jyrkkää kasvukulmaa.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, nousemaan ylös ja painamaan V-painiketta.

16.39 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Minä pidän aivan käsittämättömänä, että hallitus pitää hyväksyttävänä ja suunniteltavana sitä, että yhä useam-

Punkt i protokollet PR 48/2017 rd

pi joutuu toimeentulotuen varaan. Se on erittäin passivoiva tuen muoto, joka on tarkoitettu väliaikaiseksi, mutta tällä hetkellä monet joutuvat pysyvästi sitä käyttämään kattaakseen asumiskustannuksia. Ainoa kestävä tapa vähentää asumistukimenoja on vähentää asumistuen tarvetta. Se, että ihmiset joutuvat turvautumaan asumistukeen, johtuu kohtuuttoman suurista vuokrista ja liian pienistä tuloista. Asumistukea joutuvat hakemaan niin työttömät kuin lapsiperheet mutta myös moni työssä käyvä ja eläkeläinen. Hallitus on perustellut tätä leikkausta myös sillä, että nykyisellään asumistuki muodostaa kannustinloukun työssäkäynnille. No, tämä leikkaus kyllä tällaisena osuu myös eläkeläisiin, joista monet ovat pienituloisia ja nyt jo monella tapaa joutuneet hallituksen politiikan maksumiehiksi. Eli kannustaako hallitus siis nyt myös eläkeläisiä töihin, vai eikö tämä leikkaus koske eläkeläisten asumistukea?

16.40 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eläkeläisten asumistukea tämä ratkaisu ei koske [Paavo Arhinmäki: Ei myöskään tämä indeksi!] — eläkeläisten asumistukeen tällä ratkaisulla, kun määritetään se vuokratatto, ei olla koskemassa.

Toisekseen, te ensimmäisessä kysymyksessänne asetitte kysymyksen niin, että ollaan rajaamassa sitä asumistuen määrää, ja te kysyitte, miten pienituloiset niissä tilanteissa selviää. Meillä on toimeentulotukimalli, toimeentulotukijärjestelmä, joka huolehtii muun muassa siitä, että kukaan suomalainen ei tule joutumaan taivasalle. Ei se tietenkään ole yksöstavoite, ei kakkostavoite eikä kolmas eikä neljäs eikä viides eikä kahdeksaskaan, että joutuu toimeentulotuen varaan. Mutta tämä tavoite, joka on asetettu tähän muutokseen... Jotta kukaan suomalainen ei joutuisi kohtuuttomaan tilanteeseen, niin meillä on onneksi edelleen toimiva järjestelmä, [Puhemies koputtaa] jolla kaikkein pienituloisimpia ja köyhimpiä tuetaan.

16.41 Ben Zyskowiec (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Työnteon tulee aina kannattaa. Sen, joka nousee aamukuudelta ja menee Alepan kassalle, pitää tienata enemmän kuin sen, joka ei nouse eikä mene, vaikka tämä työttömyys ei olisikaan asiansa oma syy. Kannustinloukulla tarkoitetaan tilannetta, jossa työnteke ei kannata. Kannustinloukkujen purkamisessa eräs keskeinen tekijä on asumistuki. Nyt täällä edellä on arvosteltu sitä, että hallitus pyrkii rajaamaan asumistukea tavoitteenaan kannustinloukkujen lieventäminen. Kukaan, edustaja Modig, ei ole väittänyt, että vuokrat automaattisesti laskevat, kun asumistukea vähennetään, [Välihuutoja vasemmalta] vaan hallitus on todennut, että tavoitteena on estää vuokrien nykyisenkaltaisen nousuvauhti. Mutta kysymys kuuluu: kun meillä yli 2 miljardia maksetaan sekä asumistuen että toimeentulotuen kautta asumiseen, niin uskooko hallitus tai joku muu, [Puhemies koputtaa] että jos leikataan asumistukea reilusti, etteikö tämä vaikuttaisi vuokrien [Puhemies koputtaa] nousuvauhtiin?

16.42 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Kukaan ei ole sanonut tässä salissa, aivan niin kuin edustaja Zyskowiec totesi, että tällä ratkaisulla automaattisesti laskettaisiin vuokratasoa — ei kukaan. Mutta silläkin on merkitystä, ja on näyttöjä siitä, vaikka esimerkiksi te, edustaja Modig, kiistitte sen, että asumistuen nousu valuu suoraan vuokriin — valuu suoraan vuokriin. Siitä on näyttöjä.

Punkt i protokollet PR 48/2017 rd

Kolmas näkökulma, joka osin kuuluu ministeri Tiilikaisen tontille, on se, millaista asumista tässä maassa on. Meillä on yhä useammin yhä pienempiä asuntoja, joitten vuokrataso jo lähtökohtaisesti on sellainen, että henkilöllä, joka muuttaa uuteen, pieneen asuntoon, vuokrataso on täysin kohtuuton. Meidän pitää löytää keinoja, joilla tähän tilanteeseen vaikutetaan niin, että esimerkiksi työssä käyminen olisi jatkossa mahdollisempaa kuin tänä päivänä.

16.44 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Zyskiewicz otti täällä Alepan kassan esimerkiksi. Kannattaa perehtyä siihen, mitä Alepan kassalla ja palveluammateissa saadaan palkkaa. Siellä ei kokoaikaista työtä voida edes tehdä, koska työtä tarjotaan noin 30 tuntia viikossa. Nämä työtätekevät, ahkerat nuoret ihmiset ovat niitä, jotka maksavat kohtuuttoman kalliita vuokria pienistä asunnoista täällä Helsingin kaupungissa, missä ei ole riittävästi asuntoja ja markkinat nostavat hintoja. Ja nämä pientä palkkaa saavat ihmiset ovat niitä, jotka joutuvat täydentämään tulojaan Kelan asumistuella, jotta pärjäisivät ja saisivat leipää ja leivän päälle edes voita. Kannattaa ensin perehtyä siihen, mikä on ihmisten arkitodellisuus suurissa kaupungeissa. Ettekö, arvoisa ministeri, siitä syystä voisi vielä tarkistaa tätä leikkausta, koska se kohdistuu suoraan näihin nuoriin, työmarkkinoille tuleviin, [Puhemies koputtaa] pientä palkkaa saaviin ihmisiin?

16.44 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä opposition ja hallituksen välinen keskustelu on aika ajoin mielenkiintoista siksi, että teillä on näköjään täysin varma tieto esimerkiksi siitä, keihin tämä muutos juuri kohdistuu. [Outi Alanko-Kahiluoto: Teillä sitä ei ainakaan ole!] Ykköstavoite tässä on ollut se, että meidän pitää löytää keinoja yhtäältä huolehtia ihmisen asumisesta, siitä, että on katto pään päällä, huolehtia siitä, että se turvallisuus, joka omaan kotiin liittyy, on taattu kaikille suomalaisille. Ja toisaalta me olemme tilanteessa, jossa asumistukimenojen kasvukulma on kohtuuton, kiitos näiltä osin sen viime vaalikaudella säädetyn lain, jonka seurauksena on pääteltävissä, että tähän asumistuen tasoon on pystyttävä puuttumaan. [Ben Zyskiewicz: Ja vuokrayhtiöt hyötyy tästä!]

Sitten mitkä ovat ne keinot? On asetettu se tavoite, 30 miljoonaa euroa, on määritelty se tapa, jolla tätä 30:tä miljoonaa euroa tavoitellaan, ja ennen kaikkea tavoitellaan sitä viestiä kentälle, että ei asumistuen nousu ole automaatti, joka on valutettavissa [Puhemies koputtaa] vuokrien määriin.

16.46 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kyllä on tämä keskustelu mielenkiintoista. Me nimittäin luulimme, että hallituksen tavoitteena oli purkaa kannustinloukkuja. Nyt me kuulimme ministeri Rehulan vastauksesta, että hallitus onkin varautunut siihen, että tämä meno siirtyy paikasta toiseen, asumistuesta toimeentulotuen puolelle. Nimenomaan kannustinloukkujen purkamisen näkökulmasta tässä ei ole mitään järkeä. Ne pahenevat sillä, että yhä useampi tuensaaja siirtyy asumistuen piiristä toimeentulotuella. Sitten saimme myöskin kuulla, että myöskään ministeriaitiossa ei täysin uskota siihen, että tämä toimenpide alentaa vuokria, niin kuin tätä myöskin on perusteltu aikaisemmin. Herää kysymys: mikä järki tässä koko muutoksessa on?

16.47 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lähdetään liikkeelle kahdesta ongelmasta, jotka tässä on:

Punkt i protokollet PR 48/2017 rd

Ensimmäinen on se, että asumistukijärjestelmä nykymuodossaan maksaa 2 miljardia vuodessa, ja väitän, että me pystyisimme kohdistamaan tämän ihmisten auttamiseen paljon tehokkaammallakin tavalla, koska se tällä hetkellä valuu vuokrien korotusten myötä vuokra-asuntojen omistajille, vuokrayhtiöille, erilaisille yleishyödyllisille yhteisöille, jotka omistavat näitä taloja.

Toinen ongelma on se, että mitä korkeammaksi vuokrat nousevat, sitä pahemmaksi kannustinloukku muodostuu. Ja jos me korvaamme käytännössä sataprosenttisesti vuokran, niin se johtaa vääjäämättömästi vuokrien kasvuun, [Paavo Arhinmäki: Mutta ei korvata nytkään!] mikä on nähtävissä käyristä, tilastoista. Nyt me haluamme katkaista tämän, että vuokrat eivät nouse eivätkä kannustinloukut pahene, jotta työtä kannattaa ottaa vastaan. Tämä on aivan selkeä asia.

16.48 Olavi Ala-Nissilä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Todellakin, kuten ministeri Orpo sanoi, asuntopolitiikan vaikuttavuutta pitää tarkastella, jotta voimme rahaa käyttää tehokkaammin. Myöskin eduskunnan tarkastusvaliokunta tekee selvitystä tässä suhteessa. Tässä todella myöskin käy niin, että sitä rahaa valuu sijoittajayhtiöille, niin kuin joku sanoi, sijoittajaporvareille, ja jopa sijoittajatovereille [Eduskunnasta: Ohhoh! — Hälinää] tiettyjen yleishyödyllisten yhteisöjen kautta, kun katsoo näitä [Puhemies koputtaa] huppeita osingonjakvoja. Arvoisa asuntoministeri, onko tarkoitus laajemmin tarkastella nyt lähiaikoina asuntopolitiikan vaikuttavuutta, jotta saamme paremmin rahan kohdistumaan niille, jotka sitä tarvitsevat?

16.48 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro):

Arvoisa puhemies! Asumisen hintaan vaikuttaa moni seikka. Tietenkin perusjuttu on, onko markkinoilla pulaa asunnoista vai tasapainoinen markkina. Tällä hetkellä siellä, missä on pulaa asunnoista, pyrimme lisäämään rakentamista. Hallitus on siinä onnistunut vallan mainiosti. Asuntoaloitusten määrä on kasvanut 50 prosentilla tämän hallituksen aikana. Myös kohtuuhintaisen asuntotuotannon eli tuetun vuokra-asuntotuotannon tuotantomäärät kasvavat kaiken aikaa.

Mutta tähän kysymykseen kokonaisuuden arvioinnista, siihen mikä asuntopolitiikan lohko vaikuttaisi parhaiten siihen, että asuntojen hinnannousu talttuu. Totta kai hallituksen täytyy tätä arviointia tehdä, ja hallituksen täytyy myös pitää tämä asumispuoli mielessä, kun se tekee sosiaaliturvan kokonaisarviointia nyt vaalikauden jälkipuoliskolla.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja vielä kaksi lisäkysymystä, ensin edustaja Alanko-Kahiluoto ja sen jälkeen kysyvistä ryhmästä yksi puheenvuoro.

16.50 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On selvästikin hyvä, että hallitus teettää selvityksen sosiaaliturvan kannustinloukuista, koska teillä selvästikin on siinä nimenomaan opiskeltavaa. Nyt ministeri Rehula tosiaan kertoi, että hallitus varautuu asumistuen leikkaamiseen sillä tavalla, että oletetaan, että ihmiset saavat sen vastaavan rahan toimeentulotuen puolelta. Nimenomaan tässä on se ongelma. Ei ole mitään järkeä työntää ihmisiä toimeentulokiriippuvaisiksi, koska toimeentulotuki on tarkoitettu lyhytaikaiseksi tuen muodoksi, jossa ei ole vastaavaa suojaosaa kuin asu-

Punkt i protokollet PR 48/2017 rd

mistuessa ja työttömyysturvassa. Sen vuoksi viisas päättäjä tekee kaikkensa, että ihminen ei joudu turvautumaan toimeentulotukeen.

Olen esittänyt täällä monta kertaa sen kysymyksen, miksi hallitus erilaisilla toimillaan [Puhemies koputtaa] työntää yhä uusia ihmisryhmiä toimeentulotuen puolelle. Se ei tue sitä työllisyyspolitiikkaa, [Puhemies koputtaa] jota te sanotte ajavanne. Miksi te teette näin?

16.51 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! On jouduttu tekemään ratkaisuja sosiaaliturvan puolella ja tässä kohtaa asumistuen puolella, ja siinä nyt näyttää olevan selkeää, joko tahallista tai tahatonta, väärinymmärrystäkin, mitä tässä ollaan tekemässä. Me olemme tehneet ratkaisuja, mutta toisaalta meillä on toimeentulotukijärjestelmä, joka turvaa sen kaikkein heikoimmassa asemassa olevan ihmisen tilanteen silloinkin, kun ei muuten pärjää. Jos te nyt yritätte väittää, että se tavoite, 30 miljoonaa, kompensoidaan yksi yhteen, ei niin ole tarkoitus tehdä. Mutta apua annetaan niille ihmisille, joitten asumisen edellytykset heikkenevät tilanteessa, jossa tämä muutos [Puhemies koputtaa] tuo ongelmia. Toimeentulotuki tulee silloin auttamaan. Onko tämä oikein vai väärin, [Puhemies koputtaa] sitä voi pohtia.

16.52 Silvia Modig vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on todella hämmentävää, nyt on kyllä hallituksella faktat hakusessa. [Ben Zyskowiczin välihuuto] Orpo, te sanoitte, että jos me korvaamme asumisen sataprosenttisesti, se valuu vuokriin. Mutta emmehän me korvaa, 80 prosenttia hyväksytyistä vuokran enimmäismenoista me korvaamme. Toimeentulotuen kautta voidaan päästä 100 prosenttiin, mutta siihenhän te ajatte ihmisiä. Te sanoitte, että teidän mielestänne nämä kasvavat asumistukimenot voisi kohdentaa paremmin ihmisten hyvinvoinnin kannalta, mutta ettehan te korjanneet niitä paremmin. Te siirrätte asumistukimenoja toimeentulotukimenoihin. Ja tässä edustaja Alanko-Kahiluoto juuri hyvin kuvaili, minkä takia toimeentulotuki on se vihoviimeinen tuen muoto, jolle meidän pitää ketään puskea. Mihin te perustatte nämä väitteet siitä, että tämä suoraan valuu vuokriin? Kelan johtavat tutkijat kyseenalaistavat tämän teidän väitteenne. [Puhemies koputtaa] Mihin te perustatte sen? [Eduskunnasta: Vaihtoehtoisia faktoja!]

16.53 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On niin, että meillä on kaksi ongelmaa. Toinen on se, että meillä vuokrat nousevat tällä hetkellä todella nopeasti ja siinä [Paavo Arhinmäki: Siitä ollaan samaa mieltä! — Välihuutoja] — jos saisin puhua — samassa myöskin nämä asumistukimenot kasvavat aivan valtavasti, ja nämä tuottavat sen, että ihmisen ei kannata ottaa työtä vastaan. Hallituksen velvollisuus on tehdä tälle asialle jotain. Sillä, että me sidomme tämän asumistuen vuokraindexistä elinkustannusindeksiin, haetaan sitä — ja uskomme siihen, että sillä saadaan se vaikutus — että vuokrat eivät nouse [Paavo Arhinmäki: Uskomatonta, onko mitään näyttöä?] eivätkä asumistukimenot sitä myöten nouse eikä kannustinloukku pahene. Meidän tehtävämme täällä hallituksessa on tehdä ratkaisuja, joilla me ratkomme näitä ongelmia, ja me uskomme, että nämä toimenpiteet ovat oikeansuuntaisia. Mitä tulee kannustinloukkutyöhön laajemmin, niin me jatkamme sitä työtä. [Paavo Arhinmäen välihuuto] Siinä valtiovarainministeriön ja sosiaali- ja terveysministeriön virkamiehet ovat tehneet erinomaista pohjatyötä. [Puhemies koputtaa] Heidän näkemyksiinsä myös nämä päätökset osin perustuvat.

Punkt i protokollet PR 48/2017 rd

Frågan slutbehandlad.